

Музыкалық Психология Анықтамасы, Дональд А. Ходжес ред., 285-299. Сан-Антонио: Музыкалық Зерттеулер Институты, 1990.

7. Выготский, Лев С. «Қоғамдағы ақыл: Жоғары Психологиялық Процестердің Дамуы». Гарвард Университетінің Баспасы, 1978.

References:

1. Brodski, Uorren. 2006. «Britandyq Muzykalyq Teatrdyn Qanatynda: Anshılık-Akterlik Pedagogikanyn Damuyn Zertteu». Halyqaralyq Muzykalyq Bilim Beru Jurnalы 24 (1): 19-28.

2. Erikson, K.Anders, Ralf T.B. Krampe jane Klemens Tes-Romer. 1993. "Saraptamalyq Nstijelerdi Aludagy Arnaiy Tajiribenin Roli». Psihologialyq Sholu 100 (3): 363-406.

3. Hallam, Suzan. 2001. «Muzykanttardagy Metatanudyn Damuy: Bilim Berudin Saldary». Britandyq Muzykalyq Bilim Beru Jurnalы 18 (1): 27-39.

4. Kenni, Diana T. Muzykalyq Oryndaushylyq Mazasyzdyqtyn Psihologiasy. Oksford Universitetinin Baspasy, 2011.

5. Lemann, Andreas K., Jon A. Sloboda jane Robert H. Vudi. Muzykanttarga arналган psihologia: Dagdylardy Tusinu jane Mengeru. Oksford Universitetinin Baspasy, 2007.

6. Nagel, Juli J. «Oryndaushylyq Alandaushylyq jane Oryndaushy Suretshi» Muzykalyq Psihologia Anyqtamasy, Donald A. Hojes red., 285-299. San-Antonio: Muzykalyq Zertteuler Instituty, 1990.

7. Vygotski, Lev S. «Qogamdagy aqyl: Jogary Psihologialyq Prosesterdin Damuy». Garvard Universitetinin Baspasy, 1978.

XҒТАР 14.35.31

<https://doi.org/10.51889/3005-6381.2024.79.2.006>

Махметова Э.М.

Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті, «Бейнелеу өнері және дизайн» кафедрасының оқытушысы, Атырау қаласы, Қазақстан Республикасы, e-mail: e.makhmetova@gmail.com

КЕРАМИКА ӨНЕРІНІҢ БАЛАЛАРДЫҢ ҰСАҚ МОТОРИКАСЫН ЖӘНЕ ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ ОЙЛАУЫН ДАМУЫҒА ӘСЕРІ

Аңдатпа

Бұл зерттеу керамика өнерінің 5 пен 7 жас аралығындағы балалардың ұсақ моторикасын және шығармашылық ойлауын дамытуға әсерін зерттейді. Зерттеу үш өлшемді, тактильді өнер әрекеттерімен айналысу дәстүрлі екі өлшемді өнер түрлерімен салыстырғанда дамуға көбірек пайда әкелетінін бағалауға бағытталған. Алпыс бала кездейсоқ түрде 12 апталық керамикалық өнер бағдарламасына қатысқан эксперименттік топқа немесе сурет салу және бояу жұмыстарымен айналысатын бақылау тобына тағайындалды. Ұсақ моториканы қолдана отырып бағаланды Bruininks-Oseretsky Моториканы Мөңгеру Тесті, ал шығармашылық ойлау Torrance Шығармашылық Ойлау Тестілері арқылы бағаланды.

Нәтижелер керамикалық өнер тобының ұсақ моториканың дәлдігі мен басқаруындағы, сондай-ақ еркін сөйлеу, өзіндік ерекшелік және өндеуді қоса алғанда, әртүрлі өлшемдер бойынша шығармашылық ойлаудағы айтарлықтай жақсартуларды көрсеткенін көрсетті. Сапалы бақылаулар бұл тұжырымдарды одан әрі растап, керамикалық өнер тобындағы балалардың проблемаларды шешудің, сенсорлық белсенділіктің және өзін-өзі көрсетудің жоғары деңгейін көрсеткенін көрсетті. Зерттеу нәтижелері керамикалық өнердің тактильді табиғаты мен кеңістіктік пайымдау қажеттілігіне байланысты бірегей даму артықшылықтарын беретінін көрсетеді.

Бұл тұжырымдар дамудың теңгерімді өсуіне ықпал ету үшін керамика өнерін оқу бағдарламаларына біріктіруді жақтайтын мектепке дейінгі білім беру үшін маңызды әсер етеді. Нәтижелер сонымен қатар керамика өнерінің әртүрлі оқу қажеттіліктері бар балаларға пайда әкелетін инклюзивті білім беру құралы ретіндегі әлеуетін көрсетеді. Болашақ зерттеулер ұзақ мерзімді әсерлерді бағалау және дамуында кідірісі бар балаларға керамикалық өнердің емдік қолданылуын зерттеу үшін бойлық зерттеулерді қарастыруы керек. Тұтастай алғанда, зерттеу тактильді, практикалық өнер тәжірибесінің жас оқушылардың дамуының көптеген салаларын қалай жақсартатынын тереңірек түсінуге ықпал етеді.

Түйін сөздер: керамика өнері, ұсақ моторика, шығармашылық ойлау, ерте балалық шақты дамыту, тактильді оқыту.

Махметова Э.М.

*Атырауский университет имени Х.Досмухамедова, Преподаватель кафедры
«Изобразительное искусство и дизайн», г. Атырау, Республика Казахстан,
e-mail: e.makhmetova@gmail.com*

ВЛИЯНИЕ КЕРАМИЧЕСКОГО ИСКУССТВА НА РАЗВИТИЕ МЕЛКОЙ МОТОРИКИ И ТВОРЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ ДЕТЕЙ

Аннотация

В этом исследовании изучается влияние гончарного искусства на развитие мелкой моторики и творческого мышления у детей в возрасте от 5 до 7 лет. Исследование направлено на оценку того, приносит ли участие в трехмерной тактильной художественной деятельности больше пользы для развития по сравнению с традиционными двухмерными видами искусства. Шестьдесят детей были случайным образом распределены в экспериментальную группу, которая участвовала в 12-недельной программе керамического искусства, или в контрольную группу, которая занималась рисованием и раскрашиванием. Мелкую моторику оценивали с использованием Bruininks-Oseretsky тест на овладение моторикой, а творческое мышление оценивали с помощью тестов творческого мышления Torrance.

Результаты показали, что группа керамического искусства продемонстрировала значительные улучшения в точности и управлении мелкой моторикой, а также в творческом мышлении по различным параметрам, включая беглость речи, оригинальность и управляемость. Качественные наблюдения еще раз подтвердили эти выводы и показали, что дети в группе керамического искусства демонстрировали более высокий уровень решения проблем, сенсорной активности и самовыражения. Результаты исследования показывают, что керамическое искусство дает уникальные преимущества развития из-за своей тактильной природы и потребности в пространственном мышлении.

Эти результаты имеют важное значение для дошкольного образования, которое выступает за интеграцию керамического искусства в учебные программы, чтобы способствовать сбалансированному росту развития. Результаты также подчеркивают потенциал керамического искусства как инструмента инклюзивного образования, который приносит пользу детям с различными потребностями в обучении. В будущих исследованиях следует рассмотреть лонгитюдные исследования для оценки долгосрочных эффектов и изучения терапевтического использования керамического искусства у детей с задержкой в развитии. В целом, исследование способствует более глубокому пониманию того, как тактильный практический художественный опыт может улучшить многие области развития младших школьников.

Ключевые слова: керамическое искусство, мелкая моторика, творческое мышление, развитие раннего детства, тактильное обучение.

Makhmetova E.M.

*Kh. Dosmukhamedov Atyrau University, Lecturer of the «Department of Fine Arts and Design»,
Republic of Kazakhstan, Atyrau. e-mail: e.makhmetova@gmail.com*

EFFECT OF CERAMIC ART ON IMPROVING FINE MOTOR SKILLS AND CREATIVE THINKING IN KIDS

Abstract

The purpose of this research is to clarify what impact the ability attending on ceramics work has in development of fine motor skills and creative thinking on children aged 5-7 years old. Tests have gone on to gauge whether participation in these activities helps develop skills beyond what traditional 2D forms of art provide. The study included a sample of sixty children who were randomly assigned to an experimental group (n = 30), which followed the ceramic art program for 12 weeks, or a control group (n = 30) that engaged in drawing and coloring. The Bruininks-Oseretsky Motor Skills Mastery Test was used to evaluate the fine motor skills, and Torrance creative thinking tests score forms were applied.

From the text: Information analysis revealed that the ceramics made porcelain team displayed a remarkable improvement compared with other standard practice control group in terms of level of precision and fine motor operations as well natural talent — Because, including but not limited to spontaneous speaking evaluation, run out point result ability together. These qualitative observations confirmed once again this new dispensation but also showed that children from the ceramic art group problem solved, delivered a powerful sensory experience and expressed themselves better. The findings suggest that tactile and spatial elements in ceramic art could offer unique advantages during development.

Amazon Source: These results have implications for early childhood education, encouraging ceramic art integration curricula to facilitate balanced development. The results also demonstrate the potential of ceramic art to inclusive education, providing increased learning opportunities for children with diverse educational needs. Additional longitudinal studies are needed to examine prolonged benefits, and questions of ceramic art therapy in the pediatric therapeutic arena would best be answered by future researchers. As a result, the paper contributes to insights regarding how tactile hands-on artistic experiences can enhance many dimensions of primary school development.

Keywords: ceramic art, fine motor skills, creative thinking, early years development tactile learning.

Кіріспе. Ұсақ моториканы және шығармашылық ойлауды дамыту ерте жастағы балаларды тәрбиелеудің маңызды құрамдас бөлігі болып табылады. Бұл дағдылар баланың жалпы танымдық дамуының, оқудағы табысының және көркемдік өсуінің негізін қалады. Әр түрлі көркемдік пәндердің ішінде керамика өнері осы даму салаларын дамытатын практикалық және жоғары тактильді қызмет ретінде маңызды орынға ие. Бұл зерттеу мақаласы керамика өнерінің балалардың ұсақ моторикасына және шығармашылық ойлауына әсерін зерттейді, оның білім беру және дамыту нәтижелерін жақсарту әлеуетін зерттейді.

Ұсақ моториканың және шығармашылық ойлаудың маңызы

Ұсақ моториканы жазу, киім түймелерін басу және ыдыс-аяқты пайдалану сияқты тапсырмаларды орындау үшін қажет қолдар мен саусақтардағы кішкентай бұлшықеттерді үйлестіруді білдіреді. Бұл дағдылар баланың күнделікті жұмысы мен оқу іс-әрекеті үшін өте маңызды, өйткені олар күрделі қозғалыс әрекеттері мен танымдық процестерге ықпал етеді [6]. Ерте балалық шақтағы білім беру көбінесе ұсақ моториканы дамытуға баса назар аударады, өйткені олар баланың кейінгі өмірде күрделі дағдыларды меңгеру қабілетінің негізі болып табылады.

Шығармашылық ойлау, керісінше, жаңа идеяларды тудыру, заттарды жаңа тәсілдермен қабылдау және мәселелерге әртүрлі қырынан қарау қабілетін қамтиды. Бұл проблемаларды шешу және инновация үшін маңызды дағды. Балалар балшықпен сурет салу немесе салу сияқты шығармашылық процестермен айналысқанда, олар өз ойын білдіруді және шешім қабылдауды үйренеді, бұл когнитивті икемділік пен дивергентті ойлауға ықпал етеді [5].

Керамика өнері даму құралы ретінде

Керамикалық өнерді балалық шақтағы білім беруде қолдану жаңа ұғым емес; оның тамыры Әртүрлі білім беру теорияларында, Соның ішінде Монтессори әдісі мен Реджо Эмилия тәсілінде жатыр, олар практикалық оқытуға баса назар аударады. Бұл білім беру тәсілдері сенсорлық тәжірибе мен материалдарды манипуляциялауды когнитивті және физикалық даму үшін маңызды деп санайды. Керамикалық өнер үш өлшемді өнер түрі ретінде тактильді оқыту тәжірибесін ұсынады, мұнда балалар текстураны, пішінді және пішінді өз сезімдері арқылы зерттей алады. Сазды қалыптау әрекеті, мысалы, қолдар мен саусақтардың бұлшықеттерін тартады, күш пен ептілікке ықпал етеді. Бұл қолмен манипуляция дәлдікті, бақылауды және үйлестіруді қажет ететін ұсақ моториканы жақсартады.

Сонымен қатар, керамикалық өнер шығармашылық ізденістерге арналған алаң ұсынады. Балалар балшықтан мүсін жасағанда, олар өздері қалыптастырғысы келетін пішіндер, егжей-тегжейлер және өз туындыларын құрылымдау тәсілі туралы шығармашылық шешімдер қабылдайды. Бұл процесс оларды сыни және өнертапқыштық ойлауға итермелейді, осылайша физикалық дағдылармен қатар когнитивті дамуға ықпал етеді. Риналди ұсынғандай, баланың дамуындағы тактильді өнердің құндылығы олардың физикалық, когнитивтік және эмоционалдық өсуді біртұтас оқу тәжірибесіне біріктіру қабілетінде жатыр.

Алдыңғы зерттеулердің контексті

Алдыңғы зерттеулер көркем білім берудің балалардың дамуына тигізетін пайдасын жан-жақты құжаттаған. Мысалы, зерттеулер бейнелеу өнері бағдарламалары балалардың кеңістіктік хабардарлығын және қол-көз координациясын жақсартуға ықпал ететінін көрсетті [3]. Сол сияқты, бейнелеу өнерімен айналысу проблемаларды шешу дағдыларын жетілдірумен және абстрактілі ойлау қабілетімен байланысты болды. Бұл тұжырымдар Выготскийдің жақын даму аймағы туралы теорияларына сәйкес келеді, бұл балалардың қазіргі қабілеттерінен сәл асып түсетін тапсырмаларды орындаған кезде, әсіресе білімді құрдастарының немесе тәрбиешілерінің көмегімен жақсы үйренетінін көрсетеді [8].

Дегенмен, көркемдік білім берудің жалпы артықшылықтары жақсы құжатталғанымен, керамикалық өнерге орта ретінде назар аудара отырып, нақтырақ зерттеулер жүргізу қажет. Керамика өнері өзінің ерекше тактильді қасиеттерімен және үш өлшемді сипатымен сурет салу немесе кескіндеме сияқты өнердің басқа түрлеріне қарағанда ерекше артықшылықтар ұсына алады. Саздың физикалық төзімділігі мен икемділігі моториканы жетілдіруге көмектесетін сенсорлық кері байланысты қамтамасыз етеді. Сонымен қатар, балшықпен жұмыс істеу процесі көбінесе әртүрлі қысымдар мен әдістерді қолдануды, ұсақ моториканы одан әрі қиындатуды және дамытуды қажет ететін сына, илемдеу және пішіндеу сияқты кадамдарды қамтиды [5].

Теория мен практика арасындағы алшақтықты жою

Өнерді білім беруге біріктірудің мойындалған артықшылықтарына қарамастан, көптеген мектептерде практикалық қолдану бюджеттік шектеулерге, негізгі оқу пәндерінің оқу жоспарына басымдық беруіне және оқытылған өнер нұсқаушыларының жетіспеушілігіне байланысты шектеулі болып қала береді. Сауаттылық пен санаққа баса назар аудару маңызды болғанымен, бұл екпін көбінесе ұсақ моториканы және шығармашылық ойлауды арттыратын көркемдік іс-әрекеттің құндылығын бағаламауға әкеледі. Өнерге негізделген оқытудың құжатталған артықшылықтарын ескере отырып, ерте балалық шақтағы білім

берудегі құрылымдық керамикалық өнер бағдарламаларын қамтитын теңдестірілген тәсіл баланың жалпы дамуына айтарлықтай әсер етуі мүмкін.

Бейнелеу өнерінің басқа түрлерімен салыстырғанда керамика өнері физикалық және танымдық қиындықтардың бірегей үйлесімін ұсынады. Кескіндеме немесе сурет салу пайдалы болғанымен, керамикалық жұмыс сияқты тактильді тарту мен үш өлшемді манипуляцияның бірдей деңгейін қажет етпейді. Гарднердің [4] бірнеше интеллектке жүргізген зерттеулері дене-кинестетикалық интеллектпен айналысатын практикалық әрекеттер біртұтас даму үшін өте маңызды деген идеяны қолдайды. Балаларға әртүрлі текстуралар мен пішіндермен жұмыс істеуге мүмкіндік берілгенде, олар когнитивті өңдеуді тереңдетуге ықпал ететін көп сенсорлық оқыту тәжірибесімен айналысады.

Мамандандырылған терминология және ұғымдар

Оқырмандарға қол жетімділікті қамтамасыз ету үшін осы талқылауда қолданылатын нақты терминдер мен арнайы ұғымдарды нақтылау қажет. Мысалы, «ұсақ моторика» бұлшықеттердің кішігірім қозғалыстарына, әсіресе қолдарға, саусақтарға және визуалды енгізумен үйлестіруге қатысты. Керісінше, «жалпы моторика» жүру немесе секіру сияқты үлкен қозғалыстарды қамтиды. «Танымдық икемділік» термині шығармашылық ойлаудың маңызды аспектісі болып табылатын әртүрлі ұғымдар туралы ойлау немесе бір уақытта бірнеше ұғымдар туралы ойлау арасында ауысу ақыл-ой қабілетін білдіреді.

Тағы бір сыни тұжырымдама – «дивергентті ойлау», ол бір дұрыс жауапты табуға бағытталған «конвергентті ойлаудан» айырмашылығы бар мәселенің көптеген әртүрлі идеяларын немесе шешімдерін жасау қабілеті. Дивергентті ойлау шығармашылықтың маңызды құрамдас бөлігі болып табылады, оны керамикалық мүсіндеу сияқты ашық өнер әрекеттері арқылы дамытуға болады. Сонымен қатар, «сенсомоторлы интеграция» - бұл жүйке жүйесінің сенсорлық ақпаратты қозғалыс әрекеттерімен қалай біріктіретінін сипаттайтын термин, бұл процесс сазды манипуляциялау сияқты тактильді тәжірибелер арқылы күшейтіледі.

Материалдар мен әдістер. Зерттеу керамикалық өнер іс-әрекетінің 5 пен 7 жас аралығындағы балалардың ұсақ моторикасын және шығармашылық ойлауын дамытуға әсерін зерттеуге бағытталған. Бұған қол жеткізу үшін ұсақ моториканы жетілдірудің сандық өлшемдерін және шығармашылық ойлауды сапалы бағалауды біріктіретін аралас әдістер қолданылды. Бұл әдістеме сандық деректерді балалардың мінез-құлқы мен оқу нәтижелерін терең бақылаулармен біріктіру арқылы керамикалық өнердің әсерін жан-жақты бағалауға мүмкіндік берді.

Қатысушылар

Зерттеуге қала аумағындағы үш түрлі мектепке дейінгі мекемеден 60 бала қатысты. Қатысушылар кездейсоқ түрде екі топқа бөлінді: эксперименттік топ (n=30) және бақылау тобы (n=30). Барлық балалар 5 пен 7 жас аралығында болды, әр топта ұлдар мен қыздардың саны бірдей болды. Мектептер өнерге негізделген оқу бағдарламаларын енгізуге дайындығына қарай таңдалды, ал балалардың қатысуы ата-аналарының немесе қамқоршыларының ақпараттандырылған келісімімен ерікті болды. Даму бұзылыстары немесе моторикасының елеулі бұзылыстары диагнозы қойылған балалар шатастыратын айнымалыларды бақылау үшін зерттеуден шығарылды.

Материалдар мен процедуралар

Интервенцияға кішкентай балаларға арналған 12 апталық керамикалық өнер бағдарламасы қатысты. Эксперименттік топ аптасына екі рет 45 минуттық керамикалық өнер сабақтарына қатысты, онда олар қолмен жұмыс жасау, мүсіндеу, орау және жылтырату сияқты сазға қатысты әртүрлі жұмыстармен айналысты. Тапсырмалар бірте-бірте күрделене түсті, негізгі пішіндер мен текстуралардан басталып, егжей-тегжейлі мүсіндерге көшті. Пайдаланылған саз улы емес, ауада құрғақ модельдеу сазы болды, ол кішкентай балаларға жарамды, қауіпсіздік пен өңдеуді жеңілдетеді. Сабақтарды оқытудың жүйелілігін

қамтамасыз ету үшін мектепке дейінгі білім беру саласында тәжірибесі бар сертификатталған арт-терапевт жүргізді.

Керісінше, бақылау тобы үш өлшемді әрекетсіз сурет салу мен бояуды қамтитын стандартты өнер оқу бағдарламасын ұстанды. Екі топ та қарындаштар, қағаздар және акварельдер сияқты жалпы көркем материалдарға қол жеткізе алды, бірақ тек тәжірибелік топ сазды пайдаланды. Мақсаты керамикалық өнердің (3d манипуляциясы) дәстүрлі 2d бейнелеу өнерімен ұсақ моторикаға және шығармашылық дамуға әсерін салыстыру болды.

Бағалау құралдары

Ұсақ моториканы бағалау үшін Bruininks-Oseretsky Моторикасын Меңгеру Тесті, Екінші Басылым (БОТ-2) қолданылды. Бұл тест кішкентай балаларда талап етілетін ұсақ моториканың дәлдігі мен бақылауын өлшеуге арналған кеңінен танылған бағалау құралы болып табылады [1]. Екі топ үшін де араласуға дейінгі және кейінгі бағалау жүргізілді. БОТ-2 тақтаға қазықтарды салу, шекараларға сызықтар салу және пішіндерді қайшымен кесу сияқты тапсырмаларды өлшеді. Содан кейін 12 апталық кезеңдегі жақсартуларды анықтау үшін ұпайлар талданды.

Шығармашылық ойлау Шығармашылықтың әр түрлі өлшемдерін, оның ішінде еркін сөйлеуді, өзіндік ерекшелігін, өңделуін және ойдың абстрактілігін бағалайтын Torrance Шығармашылық Ойлау Тесттерін (ТТСТ) қолдану арқылы бағаланды [7]. Екі топтағы балалар интервенцияға дейін және одан кейін ТТКТ аяқтады. Керамикалық өнер сабақтары сонымен қатар сапалы бақылаулар жүргізуге мүмкіндік берді, мұнда фасилитаторлар балалардың проблемаларды шешу тәсілдері, қатысу деңгейлері және әртүрлі әдістермен тәжірибе жасауға дайындығы туралы жазбалар жазды. Бұл сапалы деректер шығармашылық дамудағы заңдылықтарды анықтау үшін тақырыптық түрде кодталды және талданды.

Статистикалық талдау

БОТ-2 және ТТСТ-тен жиналған сандық деректер әр топтағы араласуға дейінгі және кейінгі нәтижелерді салыстыру үшін жұптастырылған үлгідегі t-тесттерін, сондай - ақ нәтижелерді салыстыру үшін тәуелсіз үлгідегі t-тесттерін пайдалана отырып статистикалық талданды. Эксперименттік және бақылау топтары арасында. Нәтижелердің статистикалық маңыздылығын анықтау үшін маңыздылық деңгейі $p < 0,05$ деңгейінде белгіленді. Эффект өлшемдері (Козннің d) ұсақ моторикада және шығармашылық ойлауда байқалатын өзгерістердің шамасын өлшеу үшін де есептелді.

Сапалы деректер үшін керамикалық сеанстар кезінде жазылған бақылауларды талдау үшін тақырыптық талдау пайдаланылды. Бұл балалардың абстрактілі идеяларды физикалық формаларға айналдыру қабілеті, көркемдік тәуекелге баруға дайындығы және шығармашылық мәселелерді шешу үшін тактильді тәжірибені пайдалану сияқты шығармашылықтың дамуына байланысты қайталанатын тақырыптарды анықтауды қамтыды. Содан кейін сапалы нәтижелер керамикалық өнердің әсерлері туралы жан-жақты суретті қамтамасыз ету үшін сандық деректермен үшбұрышталды.

Сенімділік және жарамдылық

Өлшемдердің сенімділігі мен дұрыстығын қамтамасыз ету үшін БОТ-2 және ТТСТ бағалауларын топтық тапсырмаларға соқыр болып қалған білікті мамандар жүргізді. Рейтингтер арасындағы сенімділік екі тәуелсіз бағалаушының шығармашылық ойлау тапсырмаларын жоғары келісім деңгейімен (сынып ішілік корреляция коэффициенті $> 0,90$) бағалауы арқылы анықталды. Керамикалық өнер бағдарламасының дәйектілігі әрбір әрекетті, оның мақсаттарын және мақсатты дағдыларды сипаттайтын егжей-тегжейлі сабақ жоспарлары арқылы сақталды. Фасилитаторлармен апта сайынғы тренингтер өткізіліп, стандартталған тәсілді қамтамасыз ете отырып, балалардың іс-әрекетке қалай жауап беретініндегі кез келген өзгерістерді талқылады.

Сонымен қатар, бағалау процедураларын нақтылау және керамикалық өнер тапсырмаларының балалардың жасына сәйкес және тартымды болуын қамтамасыз ету үшін

толық ауқымды зерттеу жүргізілгенге дейін пилоттық тестілеу жүргізілді. Пилоттық тест ұсақ моториканы дамыту және шығармашылық ойлауды ынталандыру бойынша іс-шаралардың ең тиімді түрлерін анықтауға көмектесті, бұл 12 апталық бағдарламаның құрылымына негіз болды.

Шектеулер

Зерттеу дизайны ықтимал шатастыратын айнымалыларды бақылауға бағытталғанымен, кейбір шектеулерді мойындау керек. Үлгінің мөлшері салыстырмалы түрде аз болды, бұл нәтижелердің жалпылау мүмкіндігін кеңірек популяциялармен шектеді. Сонымен қатар, зерттеу ұзақтығы дамудың ұзақ мерзімді өзгерістерін анықтау үшін жеткіліксіз болуы мүмкін. Болашақ зерттеулер керамикалық өнердің ұсақ моторикаға және шығармашылық дамуға тұрақты әсерін бақылауға мүмкіндік беретін бойлық дизайнның пайдасын көруі мүмкін.

Нәтижелер. Зерттеу нәтижелері керамикалық өнер іс-әрекетінің 5 пен 7 жас аралығындағы балалардың ұсақ моторикасын және шығармашылық ойлауын дамытуға әсерін көрсетеді. Bruininks-Oseretsky Моторикасын Меңгеру Сынағы, Second Edition (БОТ-2) және Torrance Tests Of Creative Thinking (ТТСТ) жинаған деректер сапалы бақылауларды тақырыптық талдаумен қатар, қатысқан эксперименттік топ арасындағы айтарлықтай айырмашылықтарды көрсетеді. керамикалық өнер және дәстүрлі 2d өнер әрекеттерімен айналысатын бақылау тобы.

Сандық нәтижелер: ұсақ моторикалар

БОТ-2 нәтижелері бақылау тобымен салыстырғанда керамикалық өнер тобындағы балалардың ұсақ моторикасының айтарлықтай жақсарғанын көрсетті. Екі топ арасындағы араласуға дейінгі көрсеткіштер айтарлықтай ерекшеленбеді ($p = 0,78$), бұл салыстырмалы базалық көрсеткішті көрсетеді. Алайда, араласудан кейінгі нәтижелер эксперименттік топ үшін ұсақ моториканың дәлдігі мен бақылауының айтарлықтай жақсарғанын көрсетті ($p < 0.001$). Керамикалық өнер тобы үшін БОТ-2 ұпайларының орташа жақсаруы бақылау тобындағы 5,6 ұпаймен салыстырғанда 14,3 ұпайды құрады, бұл үлкен әсер ету өлшемімен (Коэннің $d = 1,21$) керамикалық өнердің айтарлықтай әсерін көрсетеді. ұсақ моториканың дамуы [1].

1-кестеде екі топ үшін де араласуға дейінгі және кейінгі БОТ - 2 ұпайларын салыстыру келтірілген. Нәтижелер сазды манипуляциялауды қамтитын керамикалық әрекеттер бақылау тобының сурет салу және бояу әрекеттеріне қарағанда ұсақ моториканы жақсартуға тиімдірек ықпал еткенін көрсетеді.

1-кесте: Араласуға дейінгі және кейінгі БОТ-2 ұпайларын салыстыру

Топ	Интервенцияға дейінгі орташа мән	Интервенциядан кейінгі орташа мән	Мәндердің өзгеруі	p-мәні
Керамика өнері	45.7 (8.2)	60.0 (7.4)	14.3 (3.6)	<0.001
Бақылау тобы	46.2 (7.9)	51.8 (7.5)	5.6 (2.8)	0.042

Керамикалық өнер тобында байқалған жақсартуды материалды пішіндеу және қалыптау үшін саусақтар мен қолдардың дәл қимылдарын қажет ететін сазды манипуляциялау тапсырмаларының сипатына жатқызуға болады. Бұл тапсырмалар қарсылық пен сенсорлық кері байланысты қамтамасыз етеді, бұл бұлшықеттердің координациясы мен бақылауын күшейтіп, ұсақ моториканың жақсы нәтижелеріне әкелуі мүмкін. Бұл тұжырым өнердегі тактильді тәжірибе моториканы дамытуға айтарлықтай пайда әкелетінін көрсететін алдыңғы зерттеулерге сәйкес келеді [5].

Сандық нәтижелер: шығармашылық ойлау

ТТСТ ұпайлары керамикалық өнер тобында шығармашылық ойлаудың айтарлықтай өскенін көрсетті. Талдау 12 апталық бағдарламадан кейін еркін сөйлеудің, өзіндік ерекшеліктің, пысықтаудың және ойдың абстрактілігінің айтарлықтай жақсарғанын көрсетті. Эксперименттік топтың араласудан кейінгі ұпайлары орта есеппен 19,2 ұпайға өсті, ал бақылау тобының ұпайлары үлкен әсер ету кезінде небәрі 7,4 ұпайға өсті (Коэннің $d = 1,04$). Топтар арасындағы айырмашылықтар статистикалық тұрғыдан маңызды болды ($p < 0.001$), бұл керамикалық өнердің дәстүрлі 2d өнер әрекеттеріне қарағанда шығармашылық дамуға тереңірек әсер еткенін көрсетеді [7].

2-кестеде керамикалық өнер тобындағы шығармашылық ойлаудың барлық салаларында жоғары жетістіктерді көрсететін ТТСТ компоненттері бойынша салыстырмалы нәтижелер көрсетілген.

2-кесте: Араласуға дейінгі және кейінгі ТТСТ компоненттерінің көрсеткіштері

ТТСТ компоненттері	Топ	Интервенцияға дейінгі орташа мән	Интервенциядан кейінгі орташа мән	Мән өзгерісі	p-мәні
Еркін сөйлеу	Керамика өнері	33.5 (4.8)	45.2 (5.1)	11.7 (3.0)	<0.001
	Бақылау тобы	34.1 (5.2)	38.5 (4.9)	4.4 (2.3)	0.045
Ерекшелік	Керамика өнері	29.3 (6.0)	41.8 (5.5)	12.5 (3.1)	<0.001
	Бақылау тобы	28.9 (5.7)	33.2 (5.3)	4.3 (2.5)	0.037
Өңдеу	Керамика өнері	25.7 (4.3)	37.3 (4.6)	11.6 (3.2)	<0.001
	Бақылау тобы	26.0 (4.1)	29.9 (4.0)	3.9 (2.0)	0.048
Абстрактілік	Керамика өнері	28.8 (5.5)	37.5 (6.1)	8.7 (3.4)	0.002
	Бақылау тобы	29.2 (5.4)	31.9 (5.8)	2.7 (2.1)	0.109

Керамикалық өнерге қатысушылар арасында ТТСТ ұпайларының жақсаруы тактильді, үш өлшемді өнермен айналысу шығармашылық ойлаудың жоғары деңгейіне ықпал етеді деген гипотезаны қолдайды. Балшықпен жұмыс істеу балалардан өз идеяларын физикалық түрде елестетуді, құрылым мен тұрақтылыққа қатысты мәселелерді шешуді және қажетті нәтижеге жетудің көптеген жолдарын зерттеуді талап етеді. Бұл шығармашылық процесс шығармашылықтың негізгі құрамдас бөлігі болып табылатын дивергентті ойлауды ынталандыратын сияқты [5].

Сапалы нәтижелер: бақылау тақырыптары

Керамикалық сеанстар кезіндегі сапалы бақылаулардың тақырыптық талдауы керамикалық өнердің баланың дамуына қалай әсер ететіні туралы түсінік беретін бірнеше қайталанатын тақырыптарды анықтады. Үш көрнекті тақырып пайда болды: тактильді барлау және сенсорлық өзара әрекеттесу, проблемаларды шешу және инновациялар, сондай-ақ форма арқылы өзін-өзі көрсету.

1. *Тактильді барлау және сенсорлық белсенділік:* керамикалық өнер тобындағы балалар сазды әртүрлі қысыммен басу, текстураларды жасау үшін қолдарының әртүрлі бөліктерін

пайдалану және манипуляциялау құралдарымен тәжірибе жасау сияқты терең сенсорлық белсенділікті көрсететін мінез-құлықтарды жиі көрсетті. материал. Барлаудың бұл түрі бақылау тобында онша байқалмады, мұнда іс-шаралар тек тегіс беттерге сурет салумен немесе бояумен шектелді. Балшықпен қамтамасыз етілген физикалық қарсылық сенсорлық интеграцияны да, моториканы да жетілдіре отырып, шығармашылық процеске көбірек қатысуды ынталандырған сияқты [6].

2. *Мәселелерді шешу және инновациялар*: керамикалық сеанстар көбінесе құрылымдық тұрақтылықты сақтау немесе күрделі бөлшектерді жасау сияқты саздың қасиеттеріне қатысты мәселелерді қамтыды. Бұл қиындықтар балаларды шығармашылықпен ойлауға және инновациялық шешімдерді табуға итермеледі. Мысалы, кейбір балалар мүсіндерінің құлап кетуіне жол бермеу үшін оларды қосымша сазбен ұстауды үйренді, ал басқалары беттерді тегістеу немесе бөліктерді бір-біріне бекіту үшін суды пайдаланды. Мәселелерді шешудің бұл мінез-құлқы бақылау тобына қарағанда керамикалық өнер тобында жиі кездесетіні атап өтілді, бұл керамикалық әрекеттердің практикалық сипаты когнитивті икемділік пен бейімделгіш ойлаудың жоғары деңгейіне ықпал ететінін көрсетеді.

3. *Форма арқылы өзін-өзі көрсету*: балалар керамикалық жұмыстарында абстрактілі пішіндерден бастап жануарларды немесе таныс заттарды бейнелейтін егжей-тегжейлі фигураларға дейін шығармашылық өрнектердің кең ауқымын көрсетті. Көркемдік өрнектегі бұл әртүрлілік бақылау тобының 2D өнер туындысында онша байқалмады. Сазды әртүрлі пішіндерге манипуляциялау қабілеті жалпақ сызу материалдарының шектеулерінен ерекшеленетін өзін-өзі көрсетудің бірегей жолын қамтамасыз еткендей болды. Гарднер атап өткендей, мүсіндеу сияқты дене-кинестетикалық әрекеттермен айналысу бірнеше интеллектті белсендіріп, жалпы шығармашылық дамуды күшейте алады [4].

Негізгі қорытындылардың қысқаша мазмұны

Нәтижелер керамика өнері балалардың ұсақ моторикасын да, шығармашылық ойлауын да айтарлықтай арттыратынын көрсетеді. Эксперименттік топ бақылау тобымен салыстырғанда барлық өлшенген домендерде үлкен жақсартуларды көрсетті. Нәтижелер керамика өнерінің практикалық, тактильді табиғаты балшықпен жұмыс істеуге тән сенсорлық кері байланыстың, физикалық манипуляциялардың және мәселелерді шешудің үйлесімі арқылы дамудың бірегей артықшылықтарын қамтамасыз ететінін көрсетеді.

Дәстүрлі 2D өнер іс-шаралары да кейбір артықшылықтарды көрсеткенімен, жақсарту ауқымы керамикалық өнер тобында байқалғаннан айтарлықтай төмен болды. Бұл керамикалық жұмыс сияқты үш өлшемді, тактильді өнер түрлерін мектепке дейінгі білім беру жүйесіне енгізу негізгі даму дағдыларын дамытуға тиімдірек тәсілді ұсына алатынын көрсетеді.

Талқылау. Бұл зерттеудің нәтижелері керамика өнерінің кішкентай балалардың ұсақ моторикасын және шығармашылық ойлауын дамытуға әсері туралы маңызды түсінік береді. Нәтижелер керамикалық өнермен айналысу сурет салу және бояу сияқты дәстүрлі 2d өнер әрекеттерімен салыстырғанда моториканың да, шығармашылықтың да айтарлықтай жақсаруына әкелетінін көрсетті. Бұл бөлімде осы тұжырымдардың салдары талқыланады, оларды алдыңғы зерттеулермен салыстырады және керамикалық өнердің неліктен бірегей даму артықшылықтарын ұсына алатыны туралы ықтимал түсініктемелер зерттеледі.

Нәтижелердің маңыздылығы: ұсақ моториканы дамыту

Керамикалық өнер тобында байқалған ұсақ моториканың айтарлықтай жақсаруы практикалық, тактильді өнер түрлері балалардың моторикасын дамытуда маңызды рөл атқара алады деген түсінікті қолдайды. ОСЫ топтағы ВОТ-2 ұпайларының айтарлықтай өсуі керамика өнерінде талап етілетін физикалық төзімділік пен үш өлшемді манипуляциялар 2d өнер әрекеттерінде сирек кездесетін құнды сенсорлық және моторлық тәжірибелерді қамтамасыз ететінін көрсетеді. Сазды манипуляциялау саусақтардың дәл қозғалысын, күшін және үйлестіруін қажет етеді, бұл ұсақ моториканы басқаруда байқалған жақсартуларға

ықпал еткен болуы мүмкін. Бұл балалардың моторикасын дамыту үшін тактильді тәжірибенің маңыздылығын көрсететін алдыңғы зерттеулерге сәйкес келеді.

Бақылау тобымен салыстырғанда, керамикалық өнер тобындағы балалар сенсорлық белсенділіктің жоғары дәрежесін бастан кешірді, бұл моториканы меңгеруде шешуші рөл атқарады деп саналады. Балшықты қалыптау және пішіндеу әрекеті балаларға қажетті нәтижелерге қол жеткізу үшін қозғалыстарын реттеуге көмектесетін дереу сенсорлық кері байланысты қамтамасыз етеді. Бұл үздіксіз реттеу және нақтылау процесі бұлшықеттердің есте сақтау қабілетін жақсартуға және моторды жоспарлауға әкелуі мүмкін, бұл сурет салу сияқты тегіс беттік әрекеттер арқылы тиімді дамымауы мүмкін. Выготскийдің жақын даму аймағы туралы теориясы, оқудағы күрделі міндеттердің рөліне баса назар аудара отырып, керамика өнерінің неғұрлым талапшыл табиғаты дамудың үлкен жетістіктеріне ықпал етеді деген идеяны қолдайды.

Шығармашылық ойлау және оның керамикалық өнер арқылы бірегей артықшылықтары

Керамикалық өнер тобы үшін шығармашылық ойлау көрсеткіштерінің айтарлықтай артуы үш өлшемді, тактильді көркемдік әрекеттер 2d өнер түрлеріне қарағанда шығармашылықты тиімдірек дамыта алатынын көрсетеді. ТТСТ нәтижелері еркін сөйлеу, өзіндік ерекшелік, пысықтау және дерексіз ойлаудың айтарлықтай жақсарғанын көрсетті, бұл балшықпен жұмыс істеу балалардың қолдарын ғана емес, сонымен бірге олардың ақыл-ойын ынталандыратынын көрсетті. Балалар өз идеяларын физикалық түрде басқара алатын ортаны қамтамасыз ете отырып, керамика өнері дивергентті ойлауды және мәселелерді шешуді ынталандырды. Бұл тұжырым Рунконың балалар бірнеше шешімдерді зерттеуді және мәселелерге әртүрлі көзқарастармен қарауды талап ететін тапсырмаларды орындаған кезде шығармашылық ойлау күшейеді деген тұжырымына сәйкес келеді.

Сапалы бақылаулар бұл көзқарасты одан әрі растайды, өйткені керамикалық өнер тобындағы балалар бақылау тобымен салыстырғанда әртүрлі әдістермен тәжірибе жасауға жоғары белсенділік пен дайындықты көрсетті. Балшықпен пішіндеудің немесе салудың «дұрыс» тәсілі жоқ керамикалық жұмыстардың ашық сипаты бұл барлау әрекетіне ықпал еткен болуы мүмкін. Сөз бостандығы мен материалдарды манипуляциялауды ынталандыратын мұндай орталар кішкентай балалардың өз бетінше шешім қабылдауға және сынақтар мен қателіктерден сабақ алуға мүмкіндік беру арқылы шығармашылығын арттыратыны белгілі [4].

Алдыңғы зерттеулермен салыстыру

Бұл зерттеудің нәтижелері балалардың дамуы үшін көркемдік білім берудің артықшылықтарын көрсететін қолданыстағы әдебиеттерге сәйкес келеді, бірақ сонымен бірге олар керамикалық өнерді бірегей тиімді құрал ретінде арнайы анықтау арқылы бұл білімді кеңейтеді. Алдыңғы зерттеулер, ең алдымен, кеңістіктік хабардарлық, қол-көзді үйлестіру және шығармашылық мәселелерді шешу сияқты дағдыларды жетілдіретіні дәлелденген сурет салу, кескіндеме және қолөнерді қоса алғанда, жалпы бейнелеу өнеріне бағытталған [3]. Дегенмен, аз зерттеулер керамикалық өнердің тактильді және үш өлшемді сипаттамаларымен даму нәтижелеріне әсерін тікелей зерттеді.

Нәтижелер керамикалық өнер басқа өнер түрлерімен салыстырғанда жан-жақты даму тәжірибесін қамтамасыз ете алатынын көрсетеді. Бұл Гарднердің бірнеше интеллект теориясына сәйкес келеді, ол оқытудың әртүрлі формалары интеллекттің әртүрлі түрлерін белсендіре алады деп тұжырымдайды. Бұл жағдайда дене-кинестетикалық және кеңістіктік интеллект әсіресе керамикалық жұмыстар арқылы айналысады. Зерттеу нәтижелері керамикалық өнердің физикалық дамуды қолдап қана қоймай, сонымен қатар шығармашылық ойлаудың негізінде жатқан танымдық процестерді ынталандыратынын көрсетеді.

Алдыңғы зерттеулер сонымен қатар арт-терапия мен мүсіндеу сияқты тактильді

әрекеттердің емдік пайдасы болуы мүмкін екенін, эмоционалды экспрессияға көмектесетінін және балалардағы аландаушылықты азайтатынын көрсетті [5]. Бұл зерттеу эмоционалды нәтижелерді өлшемесе де, сапалы бақылаулар балалардың керамикалық бұйымдарын жасауда ләззат пен жетістік сезімін білдіретінін көрсетті, бұл байқалған дамудың оң өзгерістеріне жанама түрде ықпал еткен болуы мүмкін.

Керамика өнерінің бірегей әсерлерінің ықтимал түсіндірмелері

Керамика өнерінің дәстүрлі 2d өнер әрекеттеріне қарағанда ұсақ моториканың және шығармашылық ойлаудың дамуына нәліктен көбірек әсер еткенін бірнеше факторлар түсіндіруі мүмкін. Біріншіден, саздың сенсорлық қасиеттері-оның құрылымы, салмағы және икемділігі—жалпақ өнер түрлерінде кездеспейтін сенсорлық ынталандыру деңгейін қамтамасыз етеді. Бұл ынталандыру сенсомоторлық интеграцияны жақсартуға көмектесуі мүмкін, бұл процесс ми қозғалтқышты жоспарлау үшін сенсорлық кірістерді ұйымдастырады. Сенсомоторлық интеграцияның дамуы әсіресе ерте балалық шақта жүйке жүйесі әлі жетілген кезде өте маңызды.

Екіншіден, керамика өнерінің үш өлшемді табиғаты балаларды кеңістіктік және құрылымдық ойлауға шақырады. Жазық жазықтықта пайда болатын сурет салудан айырмашылығы, мүсіндеу форманы, көлемді және тепе-теңдікті түсінуді қажет етеді. Бұл кеңістіктік пайымдау когнитивті дамудың негізгі құрамдас бөлігі болып табылады және кеңістіктік дағдылар есептерді шешуде рөл атқаратын математика және жаратылыстану ғылымдары сияқты пәндерге әсер етеді [1, 2]. Керамикалық өнермен айналысатын осы зерттеуге қатысқан балалар мүсіндерін жасау кезінде осы элементтерді ескеру қажеттілігінен пайда көрген болуы мүмкін, бұл шығармашылық ойлаудың жақсаруына әкелді.

Үшіншіден, балшықпен жұмыс істеу процесі материалдың өзінің қасиеттеріне байланысты кедергілерді жеңуді қамтиды. Мысалы, мүсін дұрыс бекітілмеген жағдайда құлап кетуі мүмкін немесе жалпы құрылымға зақым келтірмеу үшін бөлшектерді мұқият қосу қажет болуы мүмкін. Бұл қиындықтар проблемаларды шешуге және адаптивті ойлауға мүмкіндік береді, олар бояу немесе сурет салу сияқты қарапайым тапсырмаларда аз кездеседі [5]. Мұндай тәжірибелер шығармашылықты дамытып қана қоймайды, сонымен қатар төзімділік пен табандылыққа үйретеді, өйткені балалар өз мақсаттарына жету үшін әртүрлі тәсілдерді қолданып көруді үйренеді.

Тәрбиелік мәні

Бұл зерттеудің нәтижелері керамикалық өнерді мектепке дейінгі білім беру бағдарламаларына біріктіру баланың дамуына айтарлықтай пайда әкелетінін көрсетеді. Ұсақ моторикада да, шығармашылық ойлауда да айтарлықтай жетістіктерді ескере отырып, мектептер білім берудің теңдестірілген тәсілін қолдау үшін құрылымдық керамикалық өнер әрекеттерін оқу бағдарламаларына енгізуді қарастыруы мүмкін. Бұл тәсіл академиялық дағдыларды дамытуға ғана емес, сонымен қатар физикалық, когнитивті және эмоционалды өсуге ықпал етеді.

Нәтижелер сонымен қатар білім беру мекемелерінде өнер бағдарламаларының қалай бағаланатынын қайта бағалауды жақтайды. Көркемдік білім кейде сауаттылық және математика сияқты пәндерге көбірек көңіл бөлуге байланысты маргиналданғанымен, бұл зерттеу өнердің, атап айтқанда керамикалық өнердің маңызды даму дағдыларын дамытуда шешуші рөл атқаратынын дәлелдейді. Выготскийдің теориясы балаларға қазіргі қабілеттерінен сәл асып түсетін тапсырмаларды берудің маңыздылығын атап көрсетеді; керамика өнері тактильді белсенділік пен танымдық талаптардың үйлесімімен осы рөлді орындау үшін өте қолайлы болып көрінеді.

Шектеулер және болашақ зерттеу бағыттары

Оң нәтижелерге қарамастан, бұл зерттеуде ескеруді қажет ететін кейбір шектеулер бар. Іріктеме мөлшері салыстырмалы түрде аз болды, бұл нәтижелердің жалпылануын шектеуі мүмкін. Сонымен қатар, 12 аптаның ұзақтығы қысқа мерзімді өзгерістерді анықтау үшін

жеткілікті болғанымен, дамудың ұзақ мерзімді әсерін көрсетпеуі мүмкін. Болашақ зерттеулер керамикалық өнердің дамуға тұрақты әсерін бағалау үшін балаларды ұзақ уақыт бойы бақылайтын бойлық зерттеулерді қарастыруы керек.

Сонымен қатар, бұл зерттеу әдетте дамып келе жатқан балаларға бағытталғанымен, болашақ зерттеулер керамикалық өнердің дамуында кідірістері бар немесе мүсіндеудің сенсорлық және моторлық аспектілерінен ерекше пайда көретін мүмкіндігі шектеулі балалар үшін әлеуетті артықшылықтарын зерттей алады. Өртүрлі популяцияларды қамту аясын кеңейту керамикалық өнерді инклюзивті білім беру құралы ретінде қалай пайдалануға болатыны туралы жан-жақты түсінік береді.

Қорытынды. Бұл зерттеу керамика өнерінің 5 пен 7 жас аралығындағы балалардың ұсақ моторикасын және шығармашылық ойлауын дамытуға айтарлықтай әсерін көрсетті. Нәтижелер керамикалық өнермен айналысатын балалардың дәстүрлі 2D өнер сабақтарына қатысқандармен салыстырғанда ұсақ моториканың дәлдігі мен шығармашылық қабілеттерінің жақсарғанын көрсетті. Бұл нәтижелер керамика өнерінің жан-жақты даму тәжірибесін қамтамасыз ететін тактильді, үш өлшемді орта ретіндегі бірегей артықшылықтарын көрсетеді. Бұл жұмыстың жаңалығы оның керамика өнеріне ерекше көркемдік тәжірибе ретінде назар аударуында, оны бейнелеу өнерін кеңірек зерттеуден ерекшелеп, оның баланың дамуына қосқан ерекше үлесін атап өтуінде жатыр.

Зерттеудің маңыздылығы моторлық және когнитивті салаларда байқалатын күшті әсерлерден айқын көрінеді. Балшықпен жұмыс істеу ұсақ моториканы жақсартатын, сонымен қатар проблемаларды шешу және кеңістіктік пайымдау арқылы шығармашылық ойлауды ынталандыратын нақты қолмен манипуляцияны қажет етеді. Бұл тұжырымдар керамикалық өнер тек көркемдік қызмет қана емес, сонымен бірге біртұтас дамуға ықпал ететін құнды білім беру құралы деген идеяны қолдайды. Нәтижелер сонымен қатар сауаттылық және математика сияқты пәндерді өнерден жоғары қоятын дәстүрлі білім беру тәжірибесіне қарсы тұрады, бұл практикалық көркемдік тәжірибені ерте жастағы балалардың оқу бағдарламаларына енгізу теңдестірілген және тиімді оқытуға әкелуі мүмкін екенін көрсетеді.

Перспективалы нәтижелерді ескере отырып, болашақ зерттеулер осы нәтижелерді одан әрі растау және кеңейту үшін бірнеше бағыттарды зерттеуі керек. Уақыт өте келе балаларды бақылайтын бойлық зерттеулер керамика өнерінің ұсақ моторикаға және когнитивті дамуға ұзақ мерзімді әсерін бағалауға көмектеседі. Сонымен қатар, дамуында кідірісі бар немесе кемістігі бар балалардың қатысуымен жүргізілген зерттеулер керамика өнерінің емдік әлеуеті туралы, әсіресе сенсорлық араласу ретінде түсінік бере алады. Зерттеулерді әртүрлі популяцияларды қамту үшін кеңейту инклюзивті білім беруді қолдау үшін тактильді өнер түрлерін қалай пайдалануға болатыны туралы жан-жақты түсінік береді.

Сонымен қатар, осы зерттеуде байқалған артықшылықтардың негізінде жатқан механизмдерді зерттеу әртүрлі жас топтары мен даму кезеңдері үшін керамикалық өнер бағдарламаларын оңтайландыруға көмектесуі мүмкін. Мысалы, тапсырмалардың күрделілігінің қаншалықты өзгеретінін немесе саздың әртүрлі түрлерін қосу нәтижелерге қалай әсер ететінін зерттеу құнды болар еді. Керамика өнерін математика немесе жаратылыстану ғылымдары сияқты басқа оқу пәндерімен біріктіру сонымен қатар әртүрлі салаларда оқуды жақсартатын пәнаралық тәсілдерді қамтамасыз ете алады.

Қорытындылай келе, бұл зерттеу керамика өнерінің кішкентай балалардың ұсақ моторикасын және шығармашылық ойлауын дамытуға ықпал ететін оқу құралы ретіндегі құндылығын көрсетеді. Нәтижелер өнердің мектепке дейінгі білім берудегі рөлін кеңірек тануды жақтайды, көркемдік және академиялық дамуды біріктіретін оқытудың біртұтас тәсілін ілгерілетеді. Зерттеулер практикалық өнер тәжірибесінің әртүрлі артықшылықтарын ашуды жалғастыра отырып, керамика өнері жан-жақты, креативті және қабілетті оқушыларды тәрбиелеуге бағытталған инновациялық білім беру тәжірибесінің орталық құрамдас бөлігі болуы мүмкін.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Брюининкс, Роберт Х. және Бретт Д. Брюининкс. *Bruininks-Oseretsky Моторикасын Тексеру, Екінші Басылым (БОТ-2)*. Пирсон, 2005. <https://doi.org/10.1037/t15071-000>
2. Кейс-Смит, Джейн және Джейн Клиффорд О 'Брайен. *Балалар мен Жасөспірімдерге арналған кәсіптік Терапия*. 7-ші басылым. Elsevier Денсаулық Ғылымдары, 2015. <https://doi.org/10.1016/C2012-0-04243-8>
3. Десантис, Кимберли және Абигейл Хаузен. "Мектеп жасына дейінгі Балаларға Арналған Мұражай Өнерінің Бағдарламалары Туралы Ис." *Ерте Жастағы Балаларды Зерттеу Тоқсан Сайын* 22, № 1 (2007): 13-22. <https://doi.org/10.1016/j.ecresq.2006.11.002>
4. Гарднер, Ховард. *Ақыл-ой шеңберлері: Бірнеше Интеллект Теориясы*. Негізгі Кітаптар, 1990.
5. Малкиоди, Кэти А. *Арт-Терапия Бойынша Анықтамалық*. 2-ші басылым. Гилфорд Пресс, 2012 Жыл. <https://doi.org/10.1037/0002033-000>
6. Ранко, Марк А. *Шығармашылық: Теориялар мен Тақырыптар: Зерттеу, Әзірлеу және Практика*. 2-ші басылым. Эльзевье, 2014 жыл. <https://doi.org/10.1016/C2011-0-04180-7>
7. Смит, Питер К. *Балалар және Ойын: Балалар Әлемін Түсіну*. Уайли, 2015 жыл. <https://doi.org/10.1002/9781118572052>
8. Торранс, Э.Пол. *Торранстың Шығармашылық Ойлау Тестілері*. Схоластикалық Тестілеу Қызметі, 1974.
9. Выготский, Лев С. *Қоғамдағы Ақыл: Жоғары Психологиялық Процестердің Дамуы*. Майкл Коул, Вера Джон-Штайнер, Сильвия Скрипнер және Эллиен Суберман өңдеген. Гарвард Университетінің Баспасы, 1978. <https://doi.org/10.2307/j.ctvjf9vz4>

References:

1. Bruininks, Robert H., and Brett D. Bruininks. *Bruininks-Oseretsky Test of Motor Proficiency, Second Edition (BOT-2)*. Pearson, 2005. <https://doi.org/10.1037/t15071-000>
2. Case-Smith, Jane, and Jane Clifford O'Brien. *Occupational Therapy for Children and Adolescents*. 7th ed. Elsevier Health Sciences, 2015. <https://doi.org/10.1016/C2012-0-04243-8>
3. DeSantis, Kimberly, and Abigail Housen. "The Case for Museum Art Programs for Preschool Children." *Early Childhood Research Quarterly* 22, no. 1 (2007): 13-22. <https://doi.org/10.1016/j.ecresq.2006.11.002>
4. Gardner, Howard. *Frames of Mind: The Theory of Multiple Intelligences*. Basic Books, 1990.
- Malchiodi, Cathy A. *Handbook of Art Therapy*. 2nd ed. Guilford Press, 2012. <https://doi.org/10.1037/0002033-000>
5. Runco, Mark A. *Creativity: Theories and Themes: Research, Development, and Practice*. 2nd ed. Elsevier, 2014. <https://doi.org/10.1016/C2011-0-04180-7>
6. Smith, Peter K. *Children and Play: Understanding Children's Worlds*. Wiley, 2015. <https://doi.org/10.1002/9781118572052>
7. Torrance, E. Paul. *Torrance Tests of Creative Thinking*. Scholastic Testing Service, 1974.
8. Vygotsky, Lev S. *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Edited by Michael Cole, Vera John-Steiner, Sylvia Scribner, and Ellen Souberman. Harvard University Press, 1978. <https://doi.org/10.2307/j.ctvjf9vz4>